

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Poslanska skupina Nova Slovenija - krščanski demokrati

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 96 70, e: ps-nsi@dz-rs.si, www.dz-rs.si

Ljubljana, 20. 3. 2025

Odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide
Milan Jakopovič, predsednik

ZADEVA: Zahteva za sklic nujne seje Odbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide

Na podlagi drugega odstavka 48. člena Poslovnika državnega zbora Poslanska skupina Nova Slovenija – krščanski demokrati zahteva sklic nujne seje Odbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide z naslednjo točko dnevnega reda:

Neurejeno področje agencijskega dela

Obrazložitev:

1. Trg dela v Sloveniji

Rezultati raziskave Poklicni barometer 2024, ki ga izvaja Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije, tudi za letošnje leto napoveduje **primanjkljaj kadra** za vrsto poklicev na področjih zdravstvene oskrbe, šolstva in gradbeništva. Za leto 2025 so tako analizirali 170 poklicnih skupin in ugotovili, **da bo letos na ravni Slovenije 93 poklicev s primanjkljajem kadra**, pri katerih bodo potrebe delodajalcev presegle ponudbo na trgu dela; 58 poklicev naj bi bilo v tako imenovanem ravnovesju med potrebami delodajalcev in ponudbo na trgu dela, za 19 poklicev pa so ugotovili, da bodo imeli presežek kadra na trgu.

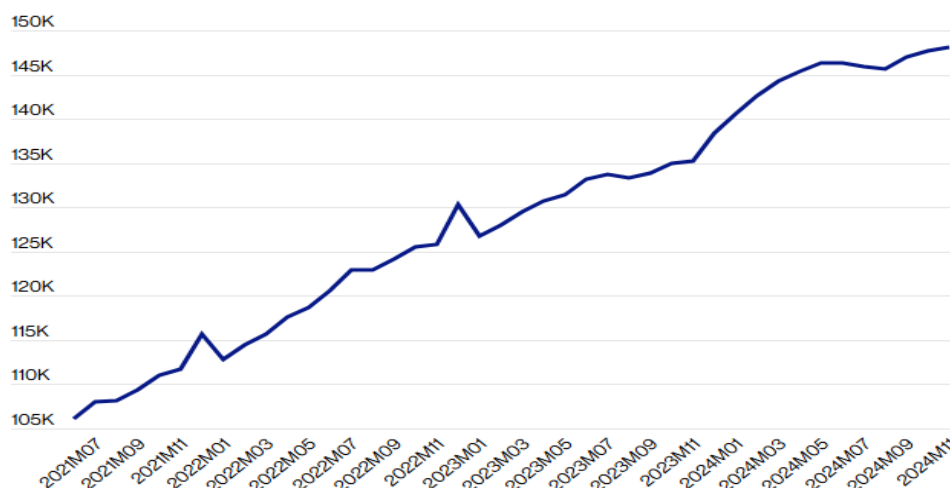
Kot rdeča nit se skozi trg delovne sile vleče pomanjkanje različnih poklicev v zdravstvu. Zdravniki, strokovnjaki za zdravstveno nego, fizioterapevti, tudi osebni asistenti, socialni oskrbovalci ter različne skupine strokovnjakov, sledijo jim inženirji gradbeništva, strojništva, elektrotehnike, elektronike, veterinarji, strokovnjaki za računovodstvo in revizijo. Vsi ti bodo v prihodnje lažje našli delo, saj jih je preprosto premalo. Poklicni barometer kaže, da primanjkuje tudi delovne sile v gostinstvu (kuharji, natakarji) ter

pri voznikih težkih tovornjakov. Gre za poklice, kjer se primanjkljaj rešuje z uvozom tuje delovne sile, kar kažejo tudi podatki Statističnega urada republike Slovenije.¹²

Podatki Statističnega urada Republike Slovenije za mesec november 2024 kažejo, da se je število delovno aktivnih z novembrom povečalo za 1,1 odstotka. Gre za 0,1-odstotno povečanje v primerjavi z lanskim oktobrom, s čimer je bilo pri nas po novem 948.444 delovno aktivnih oseb. Državni statistiki so v poročilu zapisali, da gre za tretjo zaporedno mesečno rast in novo rekordno vrednost. **Ob rasti zaposlenih se povečuje število tujih državljanov, ki se je novembra medletno povečalo za 9,5 odstotka. Delež tujcev med delovno aktivnimi se je tako v enem letu povečal na 15,9 odstotka, in sicer na okoli 148 tisoč oseb,** kar je za 1,2 odstotne točke več kot novembra 2023.³⁴ Med tujimi delavci prevladujejo delavci iz Bosne in Hercegovine, opaziti pa je tudi rast števila dovoljenj delavcem iz azijskih držav, kot so Indija, Bangladeš, Nepal, Filipini.

Število tujcev na trgu dela narašča

(Število delovno aktivnih tujih državljanov v Sloveniji, v tisočih)

Vir: Surs

Bloomberg Adria

Delavci iz teh držav pri nas opravljajo najtežja in najslabše plačana dela, stran od oči javnosti, nevidni in brezpravni, pri tem doživljajo psihično in celo fizično nasilje, delavke pa tudi spolno nadlegovanje. Novinarka Jelena Aščić je v dokumentarnem filmu Življenja

¹ <https://svet24.si/lokalno/pomurje/novice/zaposlitev/delovna-mesta-poklici-zavod-zaposlovanje-1796352>

² <https://www.ess.gov.si/partnerji/trg-dela/poklicni-barometer/>

³ <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/13370>

⁴ <https://si.bloombergadria.com/ekonomija/slovenija/72434/surs-v-sloveniji-dela-vse-vec-tujcev/news>

nevidnih prikazala zgodbe delavk in delavcev iz različnih držav, **ki so za delo v Sloveniji posredniškim agencijam plačali tudi po deset tisoč evrov, na koncu pa so se znašli v suženjskih razmerah.**

2. Nedostojne razmere tujih delavcev

Dokumentarna oddaja se začne z besedami več tujih delavcev, ki so na delo v Slovenijo prišli iz jugovzhodne Azije. *»Plačal sem okoli 3000 evrov, da sem prišel v Slovenijo.« »Agenciji sem plačal deset tisoč evrov.« »V Slovenijo sem prišla prek agencije, moja družina je indijski agenciji plačala 12 tisoč evrov, da je potem plačala slovenski agenciji. Ne vem, kateri.«*⁵

Že leta 2022 je bila javnost zgrožena nad delovnimi pogoji zaposlenih v podjetjih Marinblu in Selea. Goran Lukić iz Delavske svetovalnice je za medije dejal, da so jim iz Zavoda za zaposlovanje RS sporočili, da podjetje Selea ni dobilo soglasja za zaposlitve indijskih delavcev, Marinblu pa je preko portugalske agencije, ki sploh ni registrirana v Sloveniji za opravljanje dela, dobilo soglasje, kar je nezakonito.⁶

Leta 2023 je Inšpektorat za delo opravil več inšpekcijskih pregledov v podjetjih Tomplast, Nimrod, Mahle Bovec in Mahle Komen, Perutnina Ptuj, Marles Hiše, Engrotuš, Plamtex, Iskra ISD - Strugarstvo, Don Don, Kovinoplastika Lož in Veplas, kjer je delo opravljalo 379 delavcev prek posredovalne agencije Stominus in slovaške agencije Pertas. Delavci so bili večinoma državljani Srbije, BiH, Severne Makedonije, dva sta bila iz Ukrajine.

Stominusu je inšpektorat izdal več prepovednih odločb, uvedli so prekrškovne postopke zaradi nepravilnosti pri izplačilih plač, izplačilu regresa, zavarovanju delavcev, neizplačila dodatkov za nočno in nadurno delo, neizpolnjevanja pogojev za posredovanje v Sloveniji, izplačila plač pod minimalno plačo. *»Nekateri delavci niso imeli ustreznega statusa, niso bili zaposleni, nekateri so delali s ponarejenimi A1-obrazci,«* je dejal takratni vodja inšpektorata Luka Lukić.⁷

V marcu letošnjega leta je javnost pretresla zgodba oddaje Tednik, v kateri so razkrili, da skupina enajstih Filipincev, ki so v Slovenijo prišli zakonito – z delovnim dovoljenjem, živi v za človeka nedostojnih bivanjskih razmerah. **»V eni spalnici šest postelj, v drugi štiri in še ena v predprostoru. Stena okoli okna prepojena z vlago, plesen po vogalih in na stopnišču. Stopnice, ki jih podpira droben, na pogled ne prav trden lesen steber. V mrazu, pogosto brez elektrike in brez tople vode.** Tako živi skupina 11 Filipincev, ki bodo za podjetje Arriva po Sloveniji vozili avtobuse.« Za integracijo in nastanitev delavcev naj bi skrbela kadrovska agencija Workforce, ki ji plačujejo 200 evrov na mesec za namestitev v vlažni hiši skoraj brez ogrevanja, je v prispevku situacijo predstavila novinarka Anka Pirš.⁸

3. Ohlapno urejena zakonodaja posredniških agencij

⁵ <https://www.rtvlo.si/rtv365/arhiv/175114597?s=tv>

⁶ <https://www.24ur.com/novice/slovenija/izkoriscanje-delavcev-v-kozini-ne-le-delovni-pogoji-tezava-so-tudi-higienski-standardi.html>

⁷ <https://www.finance.si/topjob/inspektorat-za-delo-odkril-nepravilnosti-v-engrotusu-na-prste-so-stopili-posrednikoma-delavcev-stominus-in-petras/a/9011466>

⁸ <https://www.rtvlo.si/slovenija/je-za-filipinske-delavce-v-sloveniji-res-vse-dobro/739761>

Delodajalec za zagotavljanje dela lahko začne z opravljanjem dejavnosti z dnem vpisa v register domačih pravnih ali fizičnih oseb za opravljanje dejavnosti zagotavljanja dela delavcev uporabniku (register) ali v evidenco tujih pravnih ali fizičnih oseb za opravljanje dejavnosti zagotavljanja dela delavcev uporabniku (evidenca). Vpis v register ali evidenco se opravi po dokončnosti odločbe, ki jo izda ministrstvo, če delodajalec za zagotavljanje izpolnjuje sledeče pogoje:

- mu v obdobju zadnjih dveh let ni bila pravnomočno izrečena globa zaradi kršitve predpisov, ki urejajo delovna razmerja, zaposlovanje in delo tujcev, varnost in zdravje pri delu, zaposlovanje na črno ter trg dela (ministrstvo preveri po uradni dolžnosti);
- v obdobju zadnjih dveh let ni imel neporavnanih zapadlih obveznosti iz naslova plačila za delo (ministrstvo preveri po uradni dolžnosti);
- v obdobju zadnjih dveh letih ni bil objavljen na seznamu davčnih zavezancev z zapadlimi neplačanimi davčnimi obveznostmi in na seznamu nepredlagateljev obračunov, ki ga objavlja Finančna uprava Republike Slovenije, in na dan vložitve vloge nima neporavnanih zapadlih davčnih obveznosti (ministrstvo preveri po uradni dolžnosti);
- izpolnjuje kadrovske, organizacijske, prostorske in druge pogoje, ki jih podrobneje predpiše minister, pristojen za delo;
- ima kot svojo glavno dejavnost registrirano dejavnost posredovanjačasne delovne sile (ministrstvo preveri po uradni dolžnosti);
- predloži bančno garancijo najmanj v višini 30.000 evrov.

V Sloveniji trenutno deluje 128 kadrovskega agencij.⁹ Očitno je, da so pogoji za pridobitev statusa za ustanovitev zasebnih kadrovskega agencij premili in, kot kažejo zgoraj opisani primeri, polni anomalij. Slovenija pa se posledično lahko znajde na črni listi glede zagotavljanja pravic tujih delavcev.

Ključne anomalije in težave v zvezi z ureditvijo agencij za zaposlovanje ter podjetij za posredovanje dela v Republiki Sloveniji pri posredovanju tujih delavcev:

- pojavljajo se izkoriščevalske prakse zaposlovanja;
- nekatere agencije tujim delavcem zaračunavajo visoke pristojbine za zaposlitev, zaradi česar so ujeti v dolžniško suženjstvo;
- pogodbe so pogosto v jeziku, ki ga delavci ne razumejo, in skrivajo nepošteno pogoje, kot so odbitki plač ali prekomerni delovni čas;
- delavci nemalokrat prejemajo plače pod zakonsko minimalno mejo ali se soočajo z zamudami ali neizplačili;
- neupoštevanje varnostnih standardov, zlasti v gradbeništvu in kmetijstvu;
- prisilno nadurno delo brez ustreznega nadomestila;
- delavci so prisiljeni živeti v nastanitvah, ki jih zagotavlja delodajalec (pogosto prenatrpane), stroški pa se odštevajo od plače;
- delovna ali bivalna dovoljenja so vezana na določenega delodajalca, zaradi česar so delavci bolj ranljivi za grožnje z deportacijo, če se pritožijo;
- delavci se bojijo izgube službe ali pravnega statusa, če prijavijo zlorabe, kar poslabšuje pomanjkanje dostopnih mehanizmov za reševanje pritožb;
- inšpektorati za delo nimajo dovolj sredstev za učinkovit nadzor nad sektorji, ki temeljijo na delavcih migrantih;
- globe za kršitve so pogosto prenizke, da bi odvrčale od izkoriščanja;
- prekomerna uporaba začasnih pogodb spodkopava varnost zaposlitve in dostop do ugodnosti;

⁹ https://podatki.gov.si/dataset/register-domacih-pravnih-in-fizicnih-oseb-za-zagotavljanje-dela-delavcev-uporabniku?resource_id=3eaca83e-fbe9-49e5-9bb2-09f3e8a22ac3

- lažni status "samozaposlenih" delavcev jim odreka zakonsko zaščito (npr. bolniško odsotnost);
- bivalna dovoljenja, odvisna od določenega delodajalca, omejujejo možnost menjave službe tudi v primerih zlorab;
- zapleten postopek za menjavo delodajalca ali podaljšanje dovoljenj povečuje ranljivost delavcev;
- premalo zaščitnih mehanizmov pred maščevanjem delodajalcev za prijavo zlorab;
- jezikovne ovire, pomanjkanje pravne pomoči in počasni sodni postopki otežujejo iskanje pravice;
- Republika Slovenija ni ratificirala ključnih konvencij, kot je Konvencija ILO o zasebnih agencijah za zaposlovanje (št. 181), ki prepoveduje pristojbine za zaposlitev;
- vrzeli v prenosu ali uveljavljanju pravil EU o agencijskem delu (npr. načela enakega obravnavanja iz Direktive 2008/104/ES);
- agencije zakonsko niso dolžne pregledno razkriti strukture pristojbin ali pogodbenih pogojev, kar omogoča izkoriščanje;
- kadrovska podhranjenost inšpektorata za delo.

Čeprav ima Republika Slovenija vzpostavljen regulativni okvir za delavske pravice, sistemske vrzeli pri njihovem uveljavljanju, dovoljenja vezana na delodajalce in nizke kazni omogočajo zlorabe. Reševanje teh težav zahteva zapiranje zakonskih vrzeli, ratifikacijo mednarodnih standardov in opolnomočenje delavcev, da lahko brez strahu uveljavljajo svoje pravice.

Zaradi izkoriščanja delavcev, ki so posredovani za delo drugemu uporabniku, je nameravalo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki ga vodi Luka Mesec, že pred dvema letoma spremeniti zakonodajo in omejiti agencijsko delo. Trenutno 59. člen Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1) določa, da ima lahko veliko podjetje 25 odstotkov agencijskih delavcev, razen če ni s kolektivno pogodbo na ravni dejavnosti določeno drugače. Zdaj v ZDR-1 še velja, da se v to omejitev ne vštevajo delavci, ki so pri kadrovske agenciji zaposleni za nedoločen čas.

30. 5. 2024 je Vlada Republike Slovenije obravnavala in **sprejela Izhodišča za pripravo Strategije za odpravo prekarosti, ki bi morala biti sprejeta do konca leta 2024.** Konkretni ukrepi, ki bodo predlagani v strategiji, bodo določeni na podlagi Multidisciplinarne analize prekarne delo (MAPA) ter na podlagi medresorskega usklajevanja in socialnega dialoga, kjer pa bodo v izhodišču predlagani ukrepi na naslednjih področjih:

- navidezni samozaposleni in prikrita delovna razmerja: cilj strategije je jasneje določiti definicijo delovnega razmerja, da bo skladna s porastom novih oblik dela;
- okrepitev nadzornih institucij in njihovega ukrepanja: predlagani naj bi bili ukrepi za lažjo prepoznavo in sankcioniranje kršitev, za krepitev sodelovanja med organi, za boljši pretok informacij;
- **agencijsko delo in druga razmerja z udeležbo več strank:** predlagani naj bi bili ukrepi, ki bodo naslovili uporabo agencijskega dela za nadomeščanje stalnih zaposlitev in ukrepi, ki bodo naslovili navidezne napotitve in druge zlorabe v praksi;
- platformno delo: na podlagi sprejete direktive naj bi bili predlagani ukrepi, ki bodo naslovili nejasen delovnopravni status oseb, ki delajo preko spletnih platform;
- študentsko delo: oblikovani naj bi bili ukrepi za krepitev socialne varnosti študentov in izboljšanje pravnega položaja študentov na trgu dela, kot je to npr. priznavanje izkušenj, pridobljenih s študentskim delom;

- davki in socialna varnost: predlagani naj bi bili ukrepi, ki bodo naslovili pravično vključitev in obravnavo v sistemih obdavčitve in socialnih zavarovanj;
- socialni dialog: predlagani naj bi bili ukrepi, ki bodo krepili dostop do socialnega dialoga tudi tistim, ki delo opravljajo v položaju, ki je podoben oziroma primerljiv položaju zaposlenih.¹⁰

Tednik Mladina poroča, da so trenutno najbolj na udaru delavci iz azijskih držav, ker nimajo zaledja v Sloveniji, ne poznajo delavskih pravic, zakonodaje, omejuje pa jih tudi nepoznavanje jezika. Vse skupaj se nesrečno začne s provizijami kadrovskim agencijam, ki te delavce spravijo v skrajno podrejen položaj, še preden sploh začnejo delati v Sloveniji. V tem položaju so še bolj ranljivi za izkoriščanje. Generalna direktorica zavoda za zaposlovanje Greta Metka Barbo Škerbinc je v zvezi s tem dejala: »Naš namen je preprečevati izkoriščanje in nezakonite poslovne prakse. Predvsem je problematično pri delavcih iz bolj oddaljenih držav, da jih rekruterji, ki jih novačijo v njihovih državah, spravijo v dolgove, še preden sploh pridejo v Slovenijo.«¹¹ Generalna direktorica zavoda za zaposlovanje je jasna: »*Delavcem ni treba plačevati, in ne smejo plačevati, da dobijo delo v Sloveniji, to je prepovedano*«.

Ministrica za zunanje zadeve Tanja Fajon je pred kratkim v Manili podpisala memorandum, ki naj bi bil podlaga za vame migracije filipinskih delavk in delavcev v Slovenijo. Po novem naj bi se vsaj filipinski delavci izognili oderuškim domačim in slovenskim posrednikom dela - podobno, kot imajo to možnost delavci iz BiH in Srbije, s katerima ima država sklenjena sporazuma o zaposlovanju. Žal pa obstaja še na tisoče delavcev, ki so potencialne tarče izkoriščevalskih agencij za posredovanje dela.

Odboru za delo, družino, socialne zadeve in invalide predlagamo, da po končani razpravi sprejme naslednje sklepe:

1. Odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide poziva Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da v roku enega meseca pripravi konkretne zakonodajne predloge za ureditev področja agencijskega dela in preprečevanje zlorab pri posredovanju dela.

2. Odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide predlaga, da Inšpektorat Republike Slovenije za delo sistematično preveri poslovanje gospodarskih subjektov, ki se ukvarjajo s posredovanjem dela tujim delavcem.

Predlagatelji nujne seje Odboru za delo, družino, socialne zadeve in invalide predlagamo, da na nujno sejo povabi:

- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Ministrstvo za zunanje zadeve,
- Ministrstvo za gospodarstvo,
- Inšpektorat Republike Slovenije za delo,
- Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije,
- Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije,
- Gospodarsko zbornico Slovenije,
- Delavsko svetovalnico.

¹⁰ <https://www.gov.si/novice/2024-05-30-pripravljena-izhodisca-za-strategijo-odpravljanja-prekarnosti/>

¹¹ <https://www.mladina.si/239412/vsaj-filipinski-delavci/>

V imenu predlagatelja bo zahtevo za sklic nujne seje Odbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide predstavil **poslanec Aleksander Reberšek**.

Janez Cigler Kralj
vodja poslanske skupine

Viri:

- »Analiza trga dela v Sloveniji: to je 15 poklicev, pri katerih je pomanjkanje delovne sile kritično«. Dostopno prek: https://svet24.si/lokalno/pomurje/novice/zaposlitev/delovna-mesta-poklici-zavod-zaposlovanje-1796352#google_vignette
- Poklicni barometer. Dostopno prek: <https://www.ess.gov.si/partnerji/trg-dela/poklicni-barometer/>
- Delež tujih državljanov med delovno aktivnimi največji doslej. Dostopno prek: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/13370>
- »Surs: V Sloveniji dela vse več tujcev« Dostopno prek: <https://si.bloombergadria.com/ekonomija/slovenija/72434/surs-v-sloveniji-dela-vse-vec-tujcev/news>
- Življenja nevidnih. Dostopno prek: <https://365.rtv slo.si/arhiv/dosje/175114597>
- »Izkoriščanje delavcev na Kozini: Ne le delovni pogoji, težava so tudi higienski standardi«. Dostopno prek: <https://www.24ur.com/novice/slovenija/izkoriscanje-delavcev-v-kozini-ne-le-delovni-pogoji-tezava-so-tudi-higienski-standardi.html>
- »Inšpektorat za delo odkril nepravilnosti v Engrotušu, na prste so stopili posrednikoma delavcev Stominus in Petras«. Dostopno prek: <https://www.finance.si/topjob/inspektorat-za-delo-odkril-nepravilnosti-v-engrotusu-na-prste-so-stopili-posrednikoma-delavcev-stominus-in-petras/a/9011466>
- »Je za filipinske delavce v Sloveniji res vse dobro?«. Dostopno prek: <https://www.rtv slo.si/slovenija/je-za-filipinske-delavce-v-sloveniji-res-vse-dobro/739761>
- Register domačih pravnih in fizičnih oseb za opravljanje dejavnosti zagotavljanja dela delavcev uporabniku. Dostopno prek: https://podatki.gov.si/dataset/register-domacih-pravnih-in-fizicnih-oseb-za-zagotavljanje-dela-delavcev-uporabniku?resource_id=3eaca83e-fbe9-49e5-9bb2-09f3e8a22ac3
- Pripravljena izhodišča za strategijo odpravljanja prekarnosti. Dostopno prek: <https://www.gov.si/novice/2024-05-30-pripravljena-izhodisca-za-strategijo-odpravljanja-prekarnosti/>
- »Vsaj filipinski delavci«. Dostopno prek: <https://www.mladina.si/239412/vsaj-filipinski-delavci/>